

Bivak iz dveh ton odpadnih pločevink

Bivaki niso namenjeni brezplačnemu prenočevanju – Tuje agencije ponujajo naše bivake celo v svojih turističnih paketih

Katja Petrovec

V slovenskem gorskem prostoru imamo 17 bivakov, ki jih v svojem registru vodi **Planinska zveza Slovenije**. To so majhna in skromna zavetišča, ki ležijo na območjih, kjer ni koč, planincem pa ponudijo zatočišče na njihovih dolgih in zahtevnih turah ali v primeru sile. Na enem takih območij, nad Gozdom - Martuljkom v Julijskih Alpah, od letošnje jeseni ponovno stoji Bivak III Za Akom, eden od slavne četverice bivakov, ki so razsejani po martuljskih gorah. Toda to preprosto opremljeno gorsko zavetišče je v nasprotju z drugimi posebno v tem, da je kot prvo pri nas narejeno iz odpadnih aluminijastih pločevink.

Zbiranje pločevink

Kar dve toni oziroma 117.000 pločevink so zbrali prostovoljci, planinci in obiskovalci gora v okviru trajnostnega projekta Bivaki za bele vrhove, katere pobudnik je Pivovarna Laško Union in v okviru katere bodo postavili še vsaj en biviak. Projekt se je začel aprila 2024, zbiranje pločevink pa je potekalo od maja in nato vse do septembra na 14 najbolj obiskanih gorskih izhodiščih po Sloveniji. V projektu je sodelovalo tudi več podjetij. Slopak je zbrane pločevinke pripravil za reciklažo, Talam je stalil aluminij in ga pretopil v kakovostno surovino, v začetku leta 2025 pa je Impol aluminijasto surovino zvaljal v plošče, namenjene izdelavi bivaka. Na koncu je KOV Kolektor iz teh plošč oblikoval in sestavil konstrukcijo, po končani izdelavi pa je **Planinska zveza Slovenije** poskrbela še za pridobitev vseh potrebnih dovoljenj za postavitev novega bivaka, ki je nadomestil obstoječega. »Nov biviak predstavlja pomemben prispevek k varnejšemu in trajnostnemu obiskovanju gora. A ne gre le za objekt, temveč za simbol sodelovanja, odgovornosti in skrbi za gorsko okolje,« je povedal **Jože Rovani**, predsednik **PZS**. Zbiranje pločevink se na-

daljuje še za postavitev naslednjega bivaka.

Novi biviak Za Akom je postavljen na istih temeljih kot njegov predhodnik iz leta 1946. Ohranjena je enaka oblika in velikost, s čimer je spoštovana bogata planinska tradicija. Njegova konstrukcija in zunanja oplata sta izdelani iz aluminija, notranjost pa je oblečena v les. Biviak ponuja prostor za do pet oseb na preprostih ležiščih in dodatno ležišče na klopi, opremljen je tudi z manjšo mizo in kaminsko pečjo. Je stalno odprt, zanj pa skrbi **Alpinistični odsek Planinskega društva Jesenice**. **Planinska pot** do spodnjega dela krnice Za Akom, ki vodi iz Gozda - Martuljka, je zahtevna, strma stopnja pa opremljena z jeklenico. Nad njo vodi tudi neoznačena uhojena pot do samega bivaka. Žal je postavitev novega bivaka zaznamovala žalostna novica o smrtni nesreči Anžeta Mraka, direktorja podjetja Kolektor KOV in člana PD Žirovnica, ki se je ponesrečil med sestopom po sklepnih delih postavitve.

Zatočišče, ne apartma

Planinska zveza ob tej novi pridobitvi za planince poziva vse obiskovalce gora tudi k spoštovanju namena bivakov in odgovornemu ravnanju v gorah.

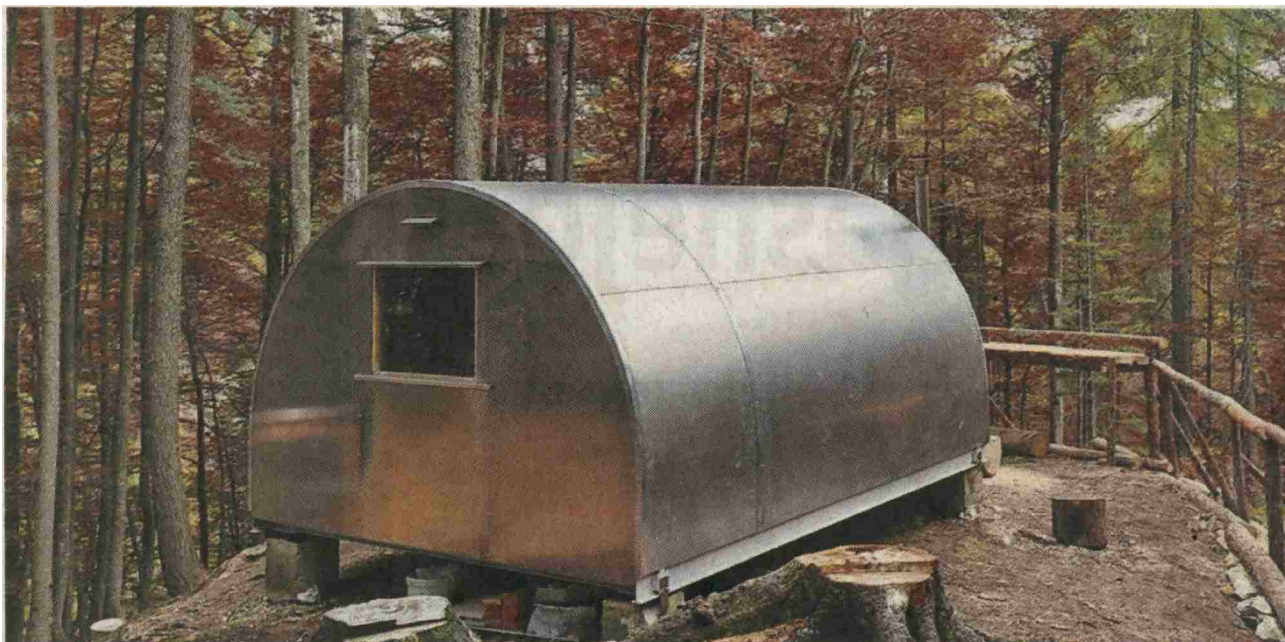
»Bivaki so namenjeni izključno zatočišču v sili, naj je to nenadno poslabšanje vremena, izčrpanost, poškodba ali tema. Pogosto služijo kot izhodišče za **alpinistične** in zahtevnejše gorske ture. Predvsem pa bivaki niso brezplačni počitniški objekti, hoteli ali glamping objekti, namenjeni večdnevni bivanju, udobnemu prenočevanju ali zasebnim druženjem, temveč predstavljajo del osnovne infrastrukture za varnejše gibanje v gorskem svetu,« je poudaril **Jože Rovani**.

Prav prezasedenost bivakov je tudi največja težava, na katero naletijo planinci, ki se odpravljajo na zahtevnejše ture v gore. Bivaki postajajo zadnja leta zaradi svojih lokacij, saj pogosto ležijo na razglednih ali kako drugače privlačnih krajih, nekateri

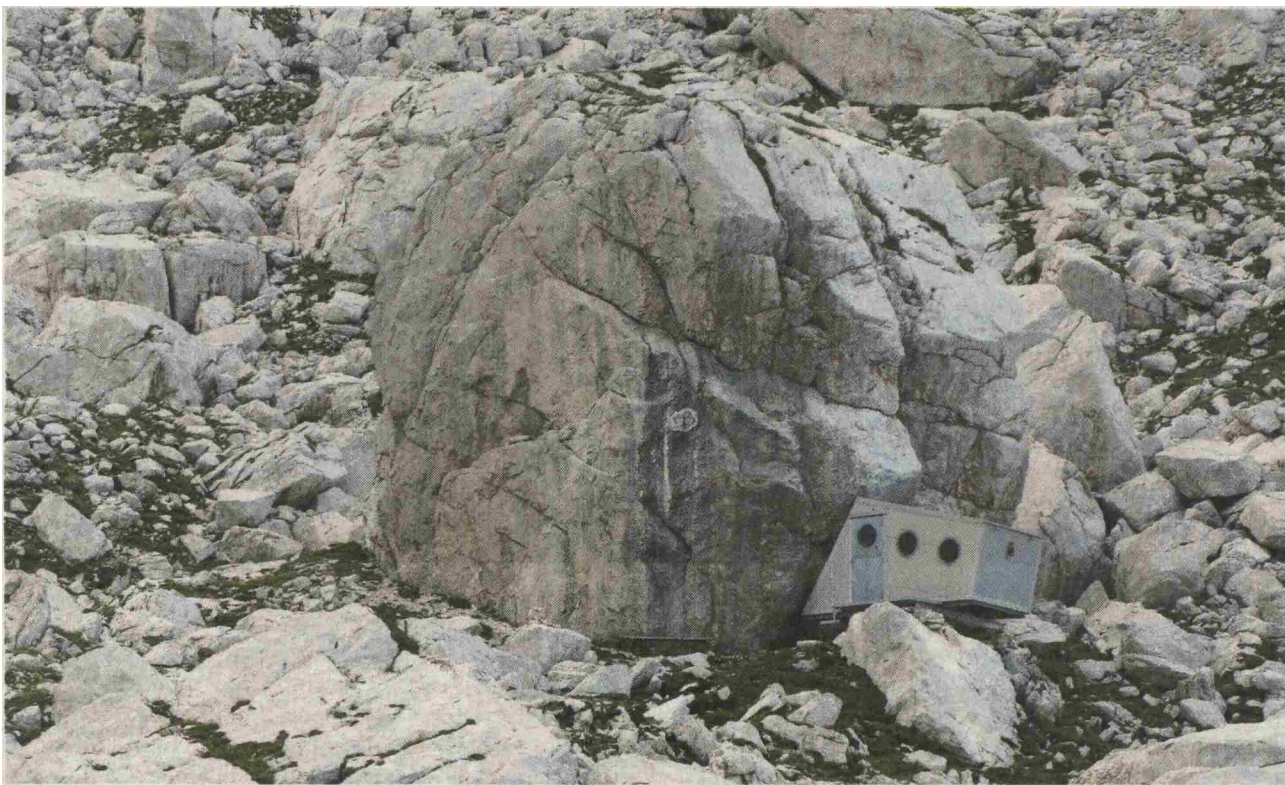
novejši pa tudi zaradi svojih arhitekturnih atraktivnosti magnet za nabiranje všečkov po družbenih omrežjih ali prostor za večdnevno brezplačno prenočevanje.

Dušan Prašnikar s **PZS** pojasnjuje: »Nekaj arhitekturno drugačnih, modernih bivakov je povzročilo motivacijo za obisk in uporabo bivakov kot primarni namen obiska gora, kar je povsem napačen namen. Tudi zaradi tega je bila prenova Bivaka III povsem v originalnem slogu in z minimalistično opremo v notranjosti, kar samo po sebi ni atraktivno za obisk. Opažamo tudi, da nekatere tuje agencije bivake vključujejo celo v svoje turistične pakete. Za zdaj ostajamo na ravni informiranja in ozaveščanja. Če bo uporaba v turistične namene presegla določeno raven, bo potreben še kak ukrep. Vseeno so najslabša rešitev zaprti bivaki.« Toda zaradi vsega tega, kot razlaga Prašnikar, se je nekaj lastnikov bivakov že odločilo, da so bivaki v poletnem času zaklenjeni, ker so bili preobremenjeni predvsem s turističnimi obiskovalci. Ključne je mogoče prejeti po vnaprejšnjem dogovoru. »Zaklepanje bivakov ni celostna rešitev za vse, saj so bivaki zatočišče v sili. Tam, kjer stojijo daleč od **planinskih koč** in v težje dostopnih območjih, je prav, da ostanejo odprti. Velik izziv bo torej nadaljnje informiranje in ozaveščanje, komu in za kak namen so bivaki namenjeni,« pravi Prašnikar.

V Sloveniji imamo 159 **planinskih koč**, visokogorske so že zaprle svoja vrata, toda še vedno so odprte sredogorske in nižje ležeče koče, ki omogočajo varen in prijeten obisk gora v hladnejšem delu leta. Toda ob jesenskih turah **PZS** poziva, naj obiskovalci ob obisku gora upoštevajo, da je dan krajši, verjetnost za meglo večja, prav tako možnost nenadnega poslabšanja vremena s snežnimi padavinami. Poti so spolzke, prekriva jih listje. Zato je ključno premišljeno načrtovanje poti in preverjanje aktualnih informacij o razmerah na terenu. ■

Novi Bivak III Za Akom je postavljen na mestu starega. Narejen je iz dveh ton odpadnih aluminijastih pločevink. / Foto: ahiv AO
PD Jesenice

Bivak na Kotovem sedlu / Foto: iStock

Bivak pod Skuto v Kamniško-Savinjskih Alpah ponuja prenočišče desetim ljudem. Zaradi svoje zanimive arhitekture je pogosto tarča lovcev na všečke. / Foto: PZS

Ključna pravila obnašanja v bivakih

V bivaku ne puščamo hrane, ker to privablja glodavce in bolezni, in ne kadimo. Vedno ga zapustimo urejenega in čistega, preverimo, ali smo zaprli okna in vrata, vso opremo in smeti pa odnesemo v dolino. Bivak ni brezplačen počitniški objekt, planinska koča, hotel, apartma ali bar, ni namenjen večdnevnomu bivanju, udobnemu prenočevanju ali zasebnim zabavam in veseljačenju. V bivakih ni osebja in oskrbnikov, oprema je minimalna, praviloma ni ne gretja ne pitne vode. V bivake ne vstopamo z drezami. Čeprav so stalno odprti, je v nekaterih primerih za dostop treba pridobiti ključ pri skrbniku. V bivaku velja načelo spoštljivega, strpnega in solidarnega obnašanja do drugih obiskovalcev. Rezervacij ni, zato pri nočevanju velja pravilo »kdor prej pride, prej melje«. Dostop do bivakov in od bivakov večinoma poteka po zahtevnih brezpotjih in ne markiranih planinskih poteh, kar zahteva izkušnost, ustrezno opremo in tudi znanje orientacije.